

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YASAMA DÖNEMİ

24

YASAMA YILI

2

SIRA SAYISI: 219

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Azerbaycan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Korunması ve Teşvikine İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ile Dışişleri Komisyonu Raporu
(1/578)

EGEMENLİK KAYITSIZ ŞARTSIZ MİLLETİNDİR

İÇİNDEKİLER

Sayfa

- **1/578 Esas Numaralı Tasarımın**
  - TBMM Başkanlığına Sunuş Yazısı 4
  - Gerekçesi 4
- **Dışişleri Komisyonu Raporu** 6
- **Tasarı Metni** 8
- **Dışişleri Komisyonunun Kabul Ettiği Metin** 8
- **Anlaşma Metni** 9

T.C.
Başbakanlık
Kanunlar ve Kararlar
Genel Müdürlüğü
Sayı: B.02.0.KKG.0.10/101-468/984

2/3/2012

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Dışişleri Bakanlığı'nca hazırlanan ve Başkanlığımıza arzı Bakanlar Kurulu'nca 30/1/2012 tarihinde kararlaştırılan "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Azerbaycan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Korunması ve Teşvikine İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı" ile gerekçesi ilişikte gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Recep Tayyip Erdoğan

Başbakan

HAVALE EDİLDİĞİ KOMİSYONLAR (1/578)	
ESAS	Dışişleri Komisyonu
TALİ	Plan ve Bütçe Komisyonu Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu

GEREKÇE

Yatırımların karşılıklı teşviki ve korunması anlaşmalarının ana amacı; beraberinde yalnızca sermaye değil, aynı zamanda teknoloji, yönetim becerisi, uluslararası pazarlara giriş şansını da getiren doğrudan yabancı sermaye yatırımlarını taraf ülkeler arasında teşvik etmek ve ilgili ülkenin hukuki düzeni içinde bu yatırımların korunmasını sağlamaktır.

Ülkemiz müteşebbis ve sermayesinin dış ülkelere açılması, aynı zamanda yabancı yatırım ve ileri teknolojinin ülkemize gelmesi yolu ile ekonomimizin küreselleşen dünya ekonomisi içinde etkin bir şekilde yer alması, genel ekonomik politikamızın ana hedefleri arasındadır. Bu çerçevede, ülkemizde

yapılan doğrudan yabancı sermaye yatırımlarının korunması ve daha fazla yabancı sermaye gelişinin özendirilebilmesi için, yatırım ve ticaret ilişkilerimizin yoğun olduğu veya bu ilişkilerin gelişmesine yönelik potansiyele sahip olduğu düşünülen ülkelerle, yatırımların karşılıklı teşviki ve korunması anlaşmalarının imzalanmasına 1962 yılında başlanmıştır. Ülkemizin sermaye ihraç eder hale gelmesi ile bu süreç hızlandırılmış ve bugüne kadar 83 ülke ile anılan anlaşma imzalanmıştır.

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Azerbaycan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Korunması ve Teşvikine İlişkin Anlaşma'nın temel esasları aşağıda özetlenmiştir:

- Anlaşmaya taraf ülke sınırları içinde gerçekleştirilen yabancı sermayeli yatırımların ve ilgili faaliyetlerin tabi olacağı muameleyi belirleyecek ekonomik işbirliği için uygun koşulları yaratmak,
- Türkiye ve Azerbaycan'da yabancı yatırımların kamulaştırma ve devletleştirme yönünden tabi olacağı muamele ve sahip olduğu haklara açıklık getirmek,
- Her iki ülkede, özel teşebbüsle devlet arasında yatırımlarla ilgili çıkabilecek ihtilafların çözüm yollarını tespit etmek.

Daha istikrarlı bir yatırım ortamının teminini öngören bu Anlaşma ile birlikte iki ülke arasındaki sermaye akışında artış gerçekleşmesi beklenmektedir. Anlaşma, yatırımcılara ekonomik ve yasal güvence verirken, ilgili ülkelere yeni herhangi bir yük getirmemektedir.

Dışışleri Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Dışışleri Komisyonu

Esas No: 1/578

Karar No: 193

5 Nisan 2012

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Dışışleri Bakanlığı tarafından hazırlanarak Bakanlar Kurulunca 2/3/2012 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan ve Başkanlıkça 12/3/2012 tarihinde tali komisyon olarak Plan ve Bütçe Komisyonu ile Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonuna, esas komisyon olarak da Komisyonumuza havale edilen "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Azerbaycan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Korunması ve Teşvikine İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı" Komisyonumuzun 28/3/2012 tarihli 26 ncı toplantısında Dışışleri Bakanlığı ve Ekonomi Bakanlığı temsilcilerinin de katılımlarıyla görüşülmüştür.

Komisyonca havale edilen metinler incelendiğinde Anlaşmanın, iki ülke sınırları içinde gerçekleştirilecek yabancı sermayeli yatırımların ve ilgili faaliyetlerin tabi olacağı muameleyi belirleyerek ekonomik iş birliği için uygun koşulları yaratmak, yabancı yatırımların kamulaştırma ve devletleştirme yönünden tabi olacağı muamele ve sahip olduğu haklara açıklık getirmek, her iki ülkede özel teşebbüsle devlet arasında Anlaşmanın konusu olan yatırımlarla ilgili çıkabilecek ihtilafların çözüm yollarını tespit etmek gibi amaçlarla imzalandığı anlaşılmaktadır.

Komisyonumuzda Tasarının tümü üzerinde yapılan görüşmelerde;

- Yatırımların karşılıklı teşviki ve korunmasına ilişkin anlaşmaların ana amacının, beraberinde yalnızca sermaye değil, aynı zamanda teknoloji, yönetim becerisi, uluslararası pazarlara giriş şansını da getiren doğrudan yabancı sermaye yatırımlarını taraf ülkeler arasında teşvik etmek ve ilgili ülkenin hukuki düzeni içinde bu yatırımların korunmasını sağlamak olduğu,

- Türkiye ile Azerbaycan arasında 9 Şubat 1994 tarihinde imzalanmış olan Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması Anlaşmasının gerek mevzuatımızda meydana gelen değişiklikler gerek yatırımlar bakımından ortaya çıkan gelişmeler karşısında yenilenmesi gerektiği, bu bağlamda görüşülmekte olan Anlaşmanın 25 Ekim 2011 tarihinde İzmir'de düzenlenen Yüksek Düzeyli Stratejik İşbirliği Konseyinin ilk toplantısında imzalandığı,

- 15 maddeden oluşan Anlaşmanın yürürlüğe girmesi ile artacağı öngörülen karşılıklı yatırımlar sonucunda iki ülke ekonomileri açısından üretim, istihdam ve vergi gelirlerinde artış sağlanacağı,

- Azerbaycan'daki toplam yatırım tutarımızın (kayda girmemiş ve üçüncü ülkelerden gelen sermaye ile birlikte) 6 milyar ABD Dolarının üzerinde olduğu ve bu ülkede 780 civarında Türk firmasının faaliyet gösterdiği, Türk yatırımlarının ağırlıklı olarak telekomünikasyon, bankacılık ve sigorta, ulaştırma, gıda ticareti, tekstil, eğitim, mobilya ve inşaat malzemeleri sektörüne yöneldiği, Azerbaycan'daki Türk firmalarının 50 bin kişiye istihdam olanağı sağladığı,

- 1 Şubat 2012 tarihi itibarıyla ülkemizde Azerbaycan sermayesine sahip 1.049 şirketin faaliyet gösterdiği, Azerbaycan'ın Türkiye'deki doğrudan ve dolaylı yatırımlarının 3 milyar ABD Doları civarında olduğu,

- Azerbaycan tarafında Anlaşmanın onay sürecinin tamamlandığı ifade edilmiştir.

Tasarının tümü üzerindeki görüşmelerin ardından Tasarı ve gerekçesi Komisyonumuzca benimsenerek oy birliği ile maddelerin görüşülmesine geçilmiştir.

Tasarının 1 inci, 2 nci, 3 üncü maddeleri ile tümü aynen ve oy birliği ile kabul edilmiştir.

Komisyon üyelerinden İstanbul Milletvekili Mehmet Muş ve Ankara Milletvekili Emrullah İşler Komisyon tarafından Tasarı ile ilgili özel sözcüler olarak seçilmişlerdir.

Raporumuz, Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan	Başkanvekili	Sözcü
<i>Volkan Bozkır</i>	<i>Muhammed Çetin</i>	<i>Osman Aşkın Bak</i>
İstanbul	İstanbul	İstanbul
Kâtip	Üye	Üye
<i>Gönül Bekin Şahkulubey</i>	<i>Emrullah İşler</i>	<i>Sinan Oğan</i>
Mardin	Ankara	Iğdır
	(Bu raporun özel sözcüsü)	
Üye	Üye	Üye
<i>Ahmet Berat Çonkar</i>	<i>Faik Tunay</i>	<i>İsmail Safi</i>
İstanbul	İstanbul	İstanbul
Üye	Üye	Üye
<i>Mehmet Muş</i>	<i>Rıfat Sait</i>	<i>İdris Bal</i>
İstanbul	İzmir	Kütahya
(Bu raporun özel sözcüsü)		
Üye	Üye	Üye
<i>Aytuğ Atıcı</i>	<i>Hasan Karal</i>	<i>Akif Çağatay Kılıç</i>
Mersin	Rize	Samsun

HÜKÜMETİN TEKLİF ETTİĞİ METİN

TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ İLE AZERBAYCAN CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ ARASINDA YATIRIMLARIN KARŞILIKLI KORUNMASI VE TEŞVİKİNE İLİŞKİN ANLAŞMANIN ONAYLANMASININ UYGUN BULUNDUĞUNA DAİR KANUN TASARISI

MADDE 1- (1) 25 Ekim 2011 tarihinde İzmir’de imzalanan “Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Azerbaycan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Korunması ve Teşvikine İlişkin Anlaşma”nın onaylanması uygun bulunmuştur.

MADDE 2- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3- (1) Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

DIŞİŞLERİ KOMİSYONUNUN
KABUL ETTİĞİ METİN

TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ İLE AZERBAYCAN CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ ARASINDA YATIRIMLARIN KARŞILIKLI KORUNMASI VE TEŞVİKİNE İLİŞKİN ANLAŞMANIN ONAYLANMASININ UYGUN BULUNDUĞUNA DAİR KANUN TASARISI

MADDE 1- Tasarının 1 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2- Tasarının 2 nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3- Tasarının 3 üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Recep Tayyip Erdoğan

Başbakan

Başbakan Yardımcısı

B. Arınç

Başbakan Yardımcısı

B. Bozdağ

Avrupa Birliği Bakanı

E. Bağış

Çevre ve Şehircilik Bakanı

E. Bayraktar

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı

T. Yıldız

Gümrük ve Ticaret Bakanı

H. Yazıcı

Kültür ve Turizm Bakanı

E. Günay

Milli Savunma Bakanı

İ. Yılmaz

Başbakan Yardımcısı

A. Babacan

Adalet Bakanı

S. Ergin

Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanı

N. Ergün

Dışişleri Bakanı V.

T. Yıldız

Gençlik ve Spor Bakanı

S. Kılıç

İçişleri Bakanı

İ. N. Şahin

Maliye Bakanı V.

N. Ergün

Orman ve Su İşleri Bakanı

V. Eroğlu

Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanı

B. Yıldırım

Başbakan Yardımcısı

B. Atalay

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı

F. Şahin

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı

F. Çelik

Ekonomi Bakanı V.

E. Günay

Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanı

M. M. Eker

Kalkınma Bakanı

C. Yılmaz

Milli Eğitim Bakanı

Ö. Dinçer

Sağlık Bakanı

R. Akdağ

TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ
İLE
AZERBAYCAN CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ
ARASINDA
YATIRIMLARIN
KARŞILIKLI KORUNMASI VE TEŞVİKİNE İLİŞKİN
ANLAŞMA

Giriş

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Azerbaycan Cumhuriyeti Hükümeti, bundan sonra "Akit Taraflar" olarak adlandırılacaktır.

Özellikle bir Akit Tarafın yatırımcılarının, diğer Akit Tarafın ülkesindeki yatırımları ile ilgili olarak, Akit Taraflar arasındaki ekonomik işbirliğini artırma arzusu ile,

Bu gibi yatırımlara uygulanacak muameleye ilişkin anlaşmanın sermaye ve teknoloji akımı ile Akit Tarafların ekonomik kalkınmasını teşvik edeceğini kabul ederek,

Yatırımlara adil ve eşit muamele edilmesinin; yatırımlar için istikrarlı bir ortamın idamesi açısından arzularını olduğunda ve ekonomik kaynakların etkin kullanımının en üst düzeye çıkarılmasına ve yaşam standartlarının geliştirilmesine katkıda bulunacağına mutabık kalarak ve

Bu amaçlara sağlık, güvenlik ve çevreye ilişkin genel uygulama önlemleri yanında uluslararası kabul görmüş işçi haklarını zayıflatmadan ulaşılabileceğine kana olarak,

Yatırımların teşviki ve karşılıklı korunması ile ilgili bir anlaşmanın yapılmasına karar vermiş olarak,

Aşağıdaki şekilde anlaşmaya varmışlardır:

MADDE 1
Tanımlar

İşbu Anlaşmanın amacı bakımından:

1. "Yatırım" terimi; uzun süreli ekonomik ilişkiler kurma amaçlı faaliyetlerle bağlantılı olarak bir Akit Tarafın yatırımcısınınca diğer Akit Tarafın ülkesinde bu Akit Tarafın ulusal mevzuatına uygun olarak doğrudan kurulan veya edinilen her türlü mal varlığını ve bunlarla kısıtlı olmamakla beraber özellikle aşağıdakileri içerir:

(a) taşınır ve taşınmaz malların yanı sıra ipotek, rehin, kiralama, intifa hakkı, kefalet gibi diğer haklar ve malvarlığının bulunduğu Akit Tarafın kanun ve düzenlemelerine uygun olarak tanımlanan diğer benzer aynı haklar;

(b) yeniden yatırılan gelirler, para alacakları veya bir yatırımla ilgili mali değeri olan diğer haklar;

(c) hisseler, hisse senetleri ya da şirketlere iştirakin diğer her türlü şekli;

(d) telif hakları, patentler, sınai tasarımlar, teknik bilgi, ticari itibar gibi fikri mülkiyet haklarının yanı sıra Akit Tarafların ulusal mevzuatına uygun diğer benzer haklar;

(e) doğal kaynakların aranması, geliştirilmesi, çıkarılması veya işletilmesine yönelik imtiyazlar da dahil olmak üzere, yetkili bir makam tarafından kanun veya bir sözleşme ile verilmiş iş imtiyazları.

Bununla birlikte; bir şirketin yüzde onundan (10) daha az hissesine veya oy hakkına tekabül eden ve borsa yoluyla edinilmiş yatırımlar işbu Anlaşma kapsamına girmeyecektir.

Malvarlıklarının yatırıldığı veya tekrar yatırıldığı biçimdeki herhangi bir değişiklik bunların yatırım olarak nitelendirilmesini etkilemez.

2. "Yatırımcı" terimi:

diğer Akit Tarafın ülkesinde bu Akit Tarafın mevzuatına uygun olarak yatırım yapmış,

(a) bir Akit Tarafın kanunlarına göre vatandaşlığını haiz olan gerçek kişileri,

(b) Akit Taraflardan birinin yürürlükteki hukuku çerçevesinde kurulmuş veya teşekkül etmiş ve kayıtlı yönetim merkezleri ile birlikte yeterli seviyedeki faaliyetleri sözkonusu Akit Tarafın ülkesinde bulunan ve diğer Akit Tarafın ülkesinde, o ülkenin mevzuatı ile uyumlu olarak yatırım yapan şirketleri, firmaları veya iş ortaklıklarını ifade eder. Eğer yatırımcı, yatırımın yapıldığı ülke ile diplomatik ilişkisi bulunmayan üçüncü bir ülkenin vatandaşlığını haiz kişilere ait ise veya bu kişilerce kontrol edilmekte ise, bu yatırımcı işbu Anlaşmadan faydalanamaz.

3. "Gelirler" terimi bir yatırımdan elde edilen meblağları ifade eder ve özellikle, ancak bunlarla sınırlı olmamak kaydıyla, özellikle kar, faiz, sermaye kazancı, royalti, ücret ve temettüleri içerir.

4. "Ülke" terimi: Sırasıyla Türkiye Cumhuriyeti Devleti Ülkesi ve Azerbaycan Cumhuriyeti Devleti Ülkesini ifade eder.

MADDE 2

Yatırımların Teşviki ve Korunması

1. Kendi mevzuatına tabi olarak, her bir Akit Taraf, ülkesinde, diğer Akit Taraf yatırımcılarının yatırımlarını mümkün olduğunca teşvik edecektir.

2. Her bir Akit Tarafın yatırımcılarının yatırımları, diğer Akit Tarafın ülkesinde her zaman adil ve eşit muamele ile tam koruma ve güvenlik de dahil olmak üzere, uluslararası hukukun asgari muamele standartlarına uygun bir muameleye tabi tutulacaktır. Hiçbir Akit Taraf keyfi veya ayrımcı tedbirlerle bu gibi yatırımların yönetilmesine, sürdürülmesine, kullanımına, faydalanılmasına, genişletilmesine veya elden çıkarılmasına hiç bir şekilde engel olmayacaktır.

MADDE 3

Yatırımlara Uygulanacak Muamele

1. Her bir Akit Taraf, kendi kanunları ve düzenlemeleri çerçevesinde, yatırımları herhangi bir üçüncü ülke yatırımcılarının yatırımlarına benzer durumlarda uygulanandan daha az elverişli olmayacak şekilde ülkesine kabul edecektir.

2. Her bir Akit Taraf, kurulmuş olan bu yatırımlara, bunların yönetilmesine, sürdürülmesine, kullanımına, faydalanılmasına, genişletilmesine veya elden çıkarılmasına ilişkin olarak, kendi yatırımcılarının yatırımları ya da üçüncü bir ülke yatırımcılarının yatırımlarına benzer durumlarda uyguladığı muameleden hangisi en elverişli ise, bundan daha az elverişli olmayan bir muamelede bulunacaktır.

3. Her bir Akit Taraf, diğer Akit Tarafın yatırımcılarını, bunların yatırımlarının yönetilmesi, sürdürülmesi, kullanımı, faydalanılması, genişletilmesi veya elden çıkarılmasına ilişkin olarak, diğer Akit Tarafın kendi yatırımcılarına ya da üçüncü bir ülke yatırımcılarına benzer durumlarda uyguladığı muameleden hangisi en elverişli ise, bundan daha az elverişli olmayan bir muameleye tabi tutacaktır.

4. Her bir Akit Taraf, kendi ulusal mevzuatı çerçevesinde, yatırımcının ülkesindeki yatırımı ile bağlantılı olarak işe almak üzere seçtiği üst düzey yöneticiler, müdürler, uzmanlar ve teknik personele ilişkin tüm başvuruları iyi niyetle değerlendirecektir.

5. (a) İşbu Maddenin hükümleri, bir Akit Tarafı, Akit Taraflardan birinin taraf olduğu veya taraf olabileceği tamamen ya da kısmen vergilendirmeye ilişkin herhangi bir uluslararası anlaşma veya düzenlemeden veya yatırımlara ilişkin çok taraflı bir anlaşma veya sözleşmeden kaynaklanan herhangi bir muameleyi, tercihi veya ayrıcalığı diğer Akit Tarafın yatırımcılarına sağlamakla yükümlü olduğu şekilde yorumlanmayacaktır.

(b) İşbu Anlaşmanın ayrımcılık yapmama, ulusal muamele ve en çok kayırılan ulus muamelesi hükümleri, Akit Taraflardan herhangi birinin, bir gümrük birliği, ekonomik birlik veya parasal birliğe, bir ortak pazara veya serbest ticaret bölgesine üyeliğinden veya bunlarla ortaklığından kaynaklanan ve bu Akit Tarafın kendi yatırımcılarına ya da şirketlerine, veya bu gibi bir birliğin, ortak pazarın ya da serbest ticaret bölgesinin üye devletlerinin vatandaşlarına veya şirketlerine veya herhangi bir üçüncü ülke vatandaşlarına veya şirketlerine tanıdığı tüm mevcut veya gelecekteki avantajlara uygulanmayacaktır.

(c) İşbu Maddenin 1 ve 2. paragrafları, işbu Anlaşma ve Akit Taraflardan birinin imzacısı olduğu diğer benzer bir uluslararası anlaşmada eşzamanlı olarak düzenlenen yatırımcı ile ev sahibi Akit Taraf arasındaki uyumsuzluğun çözümü hükümleri bakımından uygulanmayacaktır.

(d) İşbu Anlaşmanın 2 ve 3. Maddelerinin hükümleri, her bir Akit Tarafın, toprak ve taşınmaz edinimi ve bunlar üzerinde aynı hak edinimi bakımından kendi yatırımcılarına veya kendi yatırımcılarının yatırımlarına uyguladığı muamelenin aynısını diğer Akit Tarafın yatırımcılarının yatırımlarına uygulamakla yükümlü kılmayacaktır.

MADDE 4

Yatırımcıya ilişkin Bilgilere Erişim ve Şeffaflık

Akit Taraf kurumsal yönetim geçmişi ve yatırım uygulamalarını da içerecek şekilde diğer Akit Tarafın potansiyel yatırımcısı hakkındaki bilgilere ulaşmaya çalışabilir. Akit Taraf edindiği iş bilgilerinin gizliliğini korumalıdır. Akit Taraf edindiği bilgileri, diğer yürürlükteki mevzuatına uygun olarak ve gizli iş bilgilerinin korunması şartıyla yatırımın yapılacağı yerdeki kamuoyunun bilgisine sunabilir.

MADDE 5
Genel İstisnalar

1. İşbu Anlaşmanın hiç bir hükmü, bir Akit Tarafın:

a) insan, hayvan veya bitki hayatı veya sağlığı veya çevrenin korunması için düzenlenen ve uygulanan;

b) canlı veya cansız tükenbilir doğal kaynakların korunmasıyla ilgili;

ayırımı olmayan herhangi bir hukuki önlemi almasına, sürdürmesine ya da uygulamasına engel olacak şekilde yorumlanamaz.

2. İşbu Anlaşmanın hiç bir hükmü:

(a) bir Akit Tarafı açıklanmasını temel güvenlik çıkarlarına aykırı gördüğü herhangi bir bilgiyi açıklamaya veya bu bilgiye ulaşılmasına izin vermesini sağlayacak şekilde;

(b) hiç bir Akit Tarafın,

(i) silah, cephane ve savaş gereçleri trafiğine ilişkin ve bir askeri ya da diğer bir güvenlik kuruluşuna doğrudan veya dolaylı olarak tedarik sağlama amacıyla yapılan diğer mal, teçhizat, hizmet ve teknolojiye ilişkin bu tür alışveriş ve işlemlerle ilgili;

(ii) savaş zamanında veya uluslararası ilişkilerdeki diğer acil durumlarda;

veya

(iii) nükleer silahların veya diğer patlayıcı nükleer cihazların yayılmasını engellemeye ilişkin ulusal politikaların veya uluslararası anlaşmaların uygulanmasıyla ilgili olarak;

kendi temel güvenlik çıkarlarının korunması için gerekli gördüğü tedbirleri almasına engel olacak şekilde ; veya

(c) herhangi bir Akit Tarafı, uluslararası barış ve güvenliğin sürdürülmesi için Birleşmiş Milletler Şartından kaynaklanan yükümlülüklerini yerine getirmek amacıyla harekete geçmekten alıkoyacak şekilde;

yorumlanamaz.

MADDE 6
Kamulaştırma

1. Yatırımlar, kamu yararına ve ayrımcı olmayacak biçimde ve anında, yeterli ve etkin tazminat ödenerek, öngörülen hukuki sürece ve işbu Anlaşmanın 3. Maddesinde belirtilen genel muamele prensiplerine uygun olarak yapılanlar dışında kamulaştırılmayacak, devletleştirilmeyecek veya doğrudan ya da dolaylı olarak benzer etkisi olan tedbirlere (bundan sonra kamulaştırma olarak anılacaktır) maruz bırakılmayacaktır.
2. Sağlık, güvenlik ve çevre gibi kamusal refaha ilişkin yasal hedeflerin korunması için düzenlenen ve uygulanan ayrımcı olmayan yasal önlemler, dolaylı kamulaştırma teşkil etmez.
3. Tazminat, hangisi önce ise, kamulaştırılan yatırımın kamulaştırma işleminin yapıldığı veya kamuoyuna duyurulduğu tarihten önceki piyasa değerine eşit olacaktır. Tazminat gecikme olmaksızın ödenecek ve 8. Madde'de belirtildiği şekilde serbestçe transfer edilebilir olacaktır.
4. Tazminat serbestçe çevrilebilir bir döviz ile ödenebilir şekilde olacak ve tazminatın ödenmesinde gecikme olması durumunda ödeme, kamulaştırma tarihinden ödemenin yapıldığı tarihe kadar,
  - a) Türkiye Cumhuriyeti topraklarındaki Azerbaycan yatırımları ile ilgili olarak kamu alacaklarına ödenen en yüksek faiz oranına eşit oranda bir faiz;
  - b) Azerbaycan Cumhuriyetindeki Türk yatırımları ile ilgili olarak söz konusu para birimi için serbest piyasada öngörülen oran üzerinden ticari faiz içerecektir.
5. İşbu Madde'de öngörülen prensiplere uygun olarak, yatırımları kamulaştırılan yatırımcı, kamulaştırma işleminin ve yatırımlarına biçilen değer ev sahibi Akit Tarafın adli veya diğer yetkili bir otoritesi tarafından ivedilikle olarak gözden geçirilmesini talep etme hakkına sahiptir.

MADDE 7
Zararlar için Tazminat

1. Yatırımları diğer Akit Tarafın ülkesinde savaş veya diğer silahlı çatışma, olağan üstü durum, ayaklanma, veya isyan nedeniyle zarar gören Akit Taraflardan her birinin yatırımcıları, diğer Akit Tarafın bu gibi kayıplar bakımından aldığı tazmin edici tedbirler ile ilgili olarak, kendi yatırımcılarına veya herhangi üçüncü bir ülke yatırımcılarına uygulanan muameleden daha az elverişli olmamak üzere, hangisi en elverişli ise, o muameleye tabi tutulacaktır. Tazmine ilişkin ödemeler etkili olarak gerçekleştirilebilir, serbestçe çevrilebilir ve anında transfer edilebilir olacaktır.

2. Bu Maddenin 1. paragrafı hükümleri saklı olmak üzere, anılan paragrafta belirtilen durumlardan herhangi birinde, diğer Akit Tarafın ülkesinde aşağıda sayılanlar sebebiyle zarar gören bir Akit Taraf yatırımcısının;

(a) diğer Akit Tarafın silahlı kuvvetleri veya resmi makamlarınca yatırımına veya yatırımının bir kısmına el konulması, veya

(b) diğer Akit Tarafın silahlı kuvvetleri veya resmi makamlarınca yatırımının veya yatırımının bir kısmının durum gerektirmediği halde tahrip edilmesi durumunda, ortaya çıkacak zarar ve kayıpları, istisnai durumların ışığında yeterli ölçüde tazmin edilecektir.

MADDE 8
Serbest Transfer

1. Her bir Akit Taraf bir yatırım ile ilgili bütün transferlerin kendi ülkesinden içeri ve dışarıya serbestçe ve gecikme olmaksızın yapılmasını iyi niyetle sağlar. Bu gibi transferler, bunlarla sınırlı olmamak kaydıyla aşağıdakileri içerir:

(a) bir yatırımı sürdürmek, geliştirmek veya artırmak amaçlı ana para ve ek meblağlar,

(b) gelirler,

(c) bir yatırımın tamamının veya bir kısmının satışı veya tasfiyesinden elde edilen gelirler,

(d) Madde 6 ve 7 çerçevesindeki tazminatlar,

(e) yönetim ücretlerine ilişkin ödemeler,

(f) yatırımlarla ilgili olarak alınmış kredilerin ana para ve faiz ödemeleri,

(g) yatırımın işleyişinden kaynaklanan, royalti ödemeleri, lisans ücretleri veya diğer benzer masraflar gibi giderlerin ödenmesi için gereken meblağlar,

(h) diğerk Akit Tarafın ülkesinde, bir yatırımla ilgili uygun çalışma izinlerini edinmiş olan bir Akit Tarafın vatandaşlarının aldıkları maaş, ücret ve diğerk gelirleri,

(i) bir yatırım uyuşmazlığından kaynaklanan ödemeler.

2. Aksi yatırımcı ve ev sahibi Akit Tarafça kararlaştırılmadıkça, transferler, yatırımın yapılmış olduğu konvertibl para birimi veya herhangi bir konvertibl para birimiyle, transferin yapıldığı tarihte geçerli olan piyasa döviz kuru üzerinden yapılacaktır. Geçerli bir piyasa döviz kurunun mevcut olmaması halinde, uygulanabilir döviz kuru oranı, para birimlerinin en güncel Özel Çekme Haklarına dönüştürme oranına tekabül edecektir.

3. İstisnai durumlarda, ödemeler ve sermaye hareketlerinin ödemeler dengesi üzerinde ciddi zorluklara sebep olduğu veya sebep olma tehdidini yarattığı durumlarda her bir Akit Taraf ayrımcı olmayacak ve iyi niyetli şekilde geçici sürelerle transferleri kısıtlayabilir.

4. İşbu Madde'nin (1) ve (2) paragraflarının hükümlerine rağmen, bir Akit Taraf adil, ayrımcı olmayan ve yatırımcıların ev sahibi Akit Tarafın kanunlarına ve düzenlemelerine riayet etmesini garanti edecek tedbirlerin iyi niyetli uygulanması yoluyla

(a) vergi ve resimlerin ödenmesine;

(b) iflas ve ödeme aczine ilişkin sürece veya alacaklıların haklarının korunmasına;

(c) cezai suçlara; ve

(d) ev sahibi Akit Tarafın mahkeme veya tahkim heyetlerinin talimat veya kararlarına uyulmasına garanti edecek şekilde transferleri kısıtlayabilir.

MADDE 9

Halefiyet

1. Eğer Akit Taraflardan biri kendi yatırımcılarının yatırımlarını ticari olmayan risklere karşı korumak amacıyla bir kamu sigortası veya garanti planına sahipse ve bu Akit Tarafın bir yatırımcısı bu sigortayı edinmişse, sigortalayanın yatırımcı ile sigortalayan arasındaki sigorta sözleşmesinin şartlarından kaynaklanan her türlü halefiyeti diğerk Akit Tarafça tanınacaktır.

2. Sigortalayan halefiyetten dolayı yatırımcının haklarını kullanmaya ve taleplerini öne sürmeye yetkilidir ve sigortalayan yatırım ile ilgili sorumlulukları da üstlenecektir. Halef olunan haklar veya talepler yatırımcının özgün haklarını veya taleplerini aşmayacaktır.

3. Bir Akit Taraf ile sigortalayan arasındaki uyuşmazlıklar işbu Anlaşmanın 11'inci Maddesinin hükümlerine göre çözümlenecektir.

MADDE 10
Danışmalar

Akit Taraflar işbu Anlaşma ile ilişkili olarak aralarında ortaya çıkacak herhangi bir uyuşmazlığı çözmek veya işbu Anlaşmanın uygulanmasına ilişkin ortaya çıkacak herhangi bir sorunu veya işbu Anlaşmadan kaynaklanabilecek diğer herhangi bir konuyu incelemek üzere, herhangi birinin isteği üzerine, derhal danışmalarda bulunmayı kabul ederler. Bu gibi danışmalar yeri ve zamanı Akit Taraflarca diplomatik yollarla kararlaştırılmak suretiyle Akit Tarafların yetkili makamları arasında yapılacaktır.

MADDE 11
Bir Akit Taraf ile Diğer Akit Tarafın Yatırımcıları Arasındaki Uyuşmazlıkların Çözümü

1. Akit Taraflardan biri ile diğer Akit Tarafın bir yatırımcısı arasındaki, yatırımcının yatırımı ile ilgili uyuşmazlıklar, yatırımcı tarafından ayrıntılı bilgi içerecek şekilde ülkesinde yatırım yapılan Akit Tarafa yazılı olarak bildirilecektir. Mümkün olduğunca, yatırımcı ile ilgili Akit Taraf bu uyuşmazlıkları danışmalar ve müzakereler yoluyla iyi niyetle çözmeye gayret edecektir. Uyuşmazlığın tarafları aksine bir karar almadıkları takdirde, müzakerelerin yeri uyuşmazlığa taraf olan Akit Tarafın başkenti olacaktır. Bir yatırımcının işbu Madde'nin 2. alt paragrafında ortaya konulan uyuşmazlığı uyuşmazlığın çözümü yöntemlerine sunma hakkı, uyuşmazlığa taraf olan Akit Tarafın müzakerelere katılmayı reddetmesi yoluyla engellenmeyecek veya boşa çıkarılmayacaktır.

2. Uyuşmazlıkların, 1. paragrafta belirtildiği gibi, yazılı bildirim tarihini takip eden altı (6) ay içerisinde bu şekilde çözümlenmemesi halinde, uyuşmazlıklar yatırımcının seçebileceği aşağıdaki mercilere sunulabilir:

(a) ülkesinde yatırımın yapılmış olan Akit Tarafın yetkili mahkemesine, veya

(b) İşbu Madde'nin 4(a) ve (b) paragraflarında belirtilen durumlar hariç olmak üzere,

(i) Her iki Akit Tarafın da imzacısı olmaları durumunda, "Devletler ile Diğer Devletlerin Vatandaşları Arasındaki Yatırım Uyuşmazlıklarının Çözümü Sözleşmesi" ile kurulmuş Yatırım Uyuşmazlıklarının Çözümü için Uluslararası Merkez (ICSID),

(ii) Birleşmiş Milletler Uluslararası Ticaret Hukuku Komisyonu (UNCITRAL)'nin Tahkim Usulü Kurallarına göre bu maksatla kurulacak bir ad hoc hakem heyetine,

3. Yatırımcının uyuşmazlığı işbu Maddenin 2. paragrafında bahsedilen uyuşmazlık çözüm yollarından birine veya diğerine sunduğu andan itibaren, bu yollardan birinin seçimi nihaidir.

4. Bu Madde'nin 2. paragrafının hükümlerine bakılmaksızın;

(a), sadece ev sahibi Akit Tarafın yabancı sermaye ile ilgili mevzuatına uygun olarak, gerekli olması halinde, gereken izni sağlamış ve fiilen başlamış yatırım faaliyetlerinden doğrudan kaynaklanan uyuşmazlıklar, Yatırım Uyuşmazlıklarının Çözümü için Uluslararası Merkez'e (ICSID) veya Akit Tarafların üzerinde mutabık kaldıkları diğer herhangi bir uluslararası uyuşmazlık çözüm mekanizmasına sunulabilir;

(b) Ev sahibi Akit Tarafın ülkesindeki taşınmazlar üzerindeki mülkiyet hakları ve aynı haklara ilişkin uyuşmazlıklar tamamen ev sahibi Akit Taraf mahkemelerinin yargılama yetkisi altındadır ve bu nedenle Yatırım Uyuşmazlıklarının Çözümü için Uluslararası Merkez'e (ICSID) veya diğer herhangi bir uluslararası uyuşmazlık çözümü mekanizmasına sunulamaz.

5. Tahkim sürecinde veya tahkim kararının yerine getirilmesinin herhangi bir safhasında, uyuşmazlığın karşı tarafındaki yatırımcının sigorta poliçesine veya bu Anlaşmanın 9. Maddesinde belirtilen garantiye göre kaybının tümünü ya da bir kısmını kapsayan bir tazminatı almış olması halinde, uyuşmazlığın tarafı olan Akit Taraflardan hiçbiri bunu bir itiraz gerekçesi olarak ileri süremeyecektir. Bununla birlikte, bir uyuşmazlık daha önce yatırımcı tarafından uluslararası tahkime götürülmüşse, aynı uyuşmazlık sigortacı tarafından bu Maddenin hükümleri çerçevesinde uluslararası tahkime götürülemez.

6. Tahkim kurulu kararlarını , işbu Anlaşmanın hükümleri, ülkesinde yatırım yapılan ve uyuşmazlığa taraf olan Akit Tarafın kanunları ve düzenlemelerine (kanunlar ihtilafına ilişkin kurallar da dahil olmak üzere) ve her iki Akit Tarafça kabul edilen ilgili uluslararası hukuk ilkelerine uygun olarak alacaktır.

7. Tahkim kararları uyuşmazlığın bütün tarafları için nihai ve bağlayıcı olacaktır. Her bir Akit Taraf verilen kararları kendi ulusal kanunları çerçevesinde yerine getirecektir.

MADDE 12

Akit Taraflar Arasındaki Uyuşmazlıkların Cözümü

1. Akit Taraflar işbu Anlaşmanın yorumu veya uygulanmasıyla ilgili aralarında çıkan herhangi bir uyuşmazlığa iyi niyet ve işbirliği ruhu içinde hızlı ve adil bir çözüm arayacaklardır. Bu bakımdan, Akit Taraflar bu gibi çözümlere varmak için doğrudan ve anlamlı müzakerelerde bulunmayı kabul ederler. Eğer Akit Taraflar uyuşmazlığın başladığı tarihten itibaren altı (6) ay içerisinde yukarıda belirtilen yöntemler ile kendi aralarında bir anlaşmaya varamazlarsa, Akit Taraflardan herhangi birinin talebi üzerine, uyuşmazlık üç üyeli bir tahkim heyetine sunulabilir.
2. Bu gibi bir tahkim heyeti her bir münferit olay için aşağıdaki gibi oluşturulacaktır: Tahkim talebinin alınmasından itibaren iki (2) ay içerisinde, her bir Akit Taraf bir hakem tayin edecektir. Tayin edilen bu iki hakem Akit Tarafların onayı üzerine üçüncü bir devlet vatandaşı olan üçüncü bir hakemi Başkan olarak seçeceklerdir. Başkan diğer iki hakemin atanmasından itibaren dört (4) ay içinde atanacaktır.
3. Eğer her iki hakem atanmalarından itibaren dört (4) ay içerisinde Başkan seçiminde anlaşmaya varamazlar ise, Başkan Akit Taraflardan birinin talebi üzerine Uluslararası Adalet Divanı Başkanı tarafından atanır.
4. Eğer, işbu Madde'nin 3. paragrafında belirtilen durumlarda, Uluslararası Adalet Divanı Başkanı söz konusu görevi yerine getirmekten alıkonursa veya Başkan Akit Taraflardan birinin vatandaşı ise, atama Başkan Yardımcısı tarafından yapılacaktır ve eğer Başkan Yardımcısı da bu görevi yerine getirmekten alıkonulursa veya Başkan Vekili Akit Taraflardan birinin vatandaşı ise, atama Akit Taraflardan birinin vatandaşı olmayan en kıdemli Divan üyesi tarafından yapılır.
5. Tahkim heyeti Heyet Başkanının seçildiği tarihten itibaren üç (3) ay içinde, işbu Anlaşmanın diğer hükümleriyle tutarlı olacak şekilde usul kuralları üzerinde anlaşmaya varacaktır. Böyle bir anlaşmanın olmaması halinde, tahkim heyeti, genel kabul görmüş uluslararası tahkim usulü kurallarını dikkate alarak, usul kurallarını tayin etmesini Uluslararası Adalet Divanı Başkanından talep edecektir.
6. Aksi kararlaştırılmadıkça, Başkanın seçildiği tarihten itibaren sekiz (8) ay içerisinde bütün beyanlar yapılacak, bütün duruşmalar tamamlanacak ve tahkim heyeti, hangisi daha sonra gerçekleşirse, son beyanların sunulduğu veya duruşmaların bittiği tarihten sonra iki (2) ay içinde karara varacaktır. Tahkim heyeti, nihai ve bağlayıcı olacak kararını oy çokluğu ile alacaktır.
7. Tahkim Heyeti işbu Anlaşmanın hükümlerine dayanarak ve Akit Taraflar arasında uygulanabilir uluslararası hukuka uygun olarak karar alacaktır.
8. Her bir Akit Taraf kendisince atanan hakemin masraflarını ve kendisinin tahkim duruşmalarındaki temsil giderlerini üstlenecektir. Akit Taraflar Başkan'ın masraflarını ve diğer ortak giderlerin eşit bir kısmını üstlenir.
9. Eğer bir uyuşmazlık, işbu Anlaşmanın 11. Maddesi uyarınca bir uluslararası tahkim mahkemesine sunulmuşsa ve hala mahkeme önündeysse, aynı uyuşmazlık işbu Madde hükümleri uyarınca başka bir uluslararası tahkim mahkemesine sunulamaz. Ancak, bu, her iki Akit Taraf arasında doğrudan ve anlamlı görüşmeler yoluyla bağlantı kurulmasını engellemeyecektir.

MADDE 13

Uygulama Kapsamı

İşbu Anlaşma, bir Akit Tarafın ülkesinde, bu Akit Tarafın mevzuatına uygun olarak diğer Akit Taraf yatırımcısınınca işbu Anlaşmanın yürürlüğe girmesinden önce veya sonra yapılmış yatırımlara uygulanacaktır. Bununla birlikte, işbu Anlaşma, Anlaşmanın yürürlüğe girmesinden önce ortaya çıkan uyuşmazlıklara veya işbu Anlaşmanın yürürlüğe girmesinden önce çözülen taleplere uygulanmaz.

MADDE 14
Eklèmeler ve Değişiklikler

İşbu Anlaşmaya yapılacak herhangi bir eklemeye ve değişiklik Akit Tarafların karşılıklı onayı ile yapılabilir. Bu gibi eklemeye ve değişiklikler işbu Anlaşmanın ayrılmaz bir parçasını oluşturan ayrı protokoller şeklinde yapılır ve işbu Anlaşmanın 15. Maddesi hükümlerine uygun olarak yürürlüğe girer.

MADDE 15
Yürürlüğe Girme, Süre ve Yürürlükte Kalma

1. İşbu Anlaşma, Akit Tarafların, yürürlüğe girmeye ilişkin gerekli iç yasal işlemlerin tamamlandığına dair yazılı ve diplomatik kanallarla yaptığı bildirimlerden sonuncusunun tarihinde yürürlüğe girecektir.
2. Anlaşma on yıllık bir süre boyunca yürürlükte kalacak ve Akit Taraflardan biri tarafınca on yılın sonunda sona erdirilmediği veya on yılın ardından bir yıl öncesinden diğer Akit Tarafa yazılı bir bildirimde bulunularak sona erdirilmediği sürece yürürlükte kalmaya devam eder.
3. İşbu Anlaşmanın sona erdiği tarihten önce yapılan veya edinilen ve işbu Anlaşmanın bir şekilde uygulanacağı yatırımlarla ilgili olarak, işbu Anlaşmanın diğer tüm Maddelerinin hükümleri sona erme tarihinden itibaren bir on (10) yıl daha geçerli olmaya devam edecektir.
4. İşbu Anlaşmanın yürürlüğe girdiği tarihten itibaren, Türkiye Cumhuriyeti ve Azerbaycan Cumhuriyeti arasında 9 Şubat 1994 tarihinde imzalanmış olan önceki "Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması" Anlaşması yürürlükten kalkacaktır.

İşbu Anlaşma aşağıda imzaları bulunan ve Hükümetlerince uygun şekilde yetkilendirilen temsilcileri tarafından huzurlarında imzalanmıştır.

İzmir'de 25 Ekim 2011 tarihinde iki nüsha olarak Türkçe, Azeri ve İngilizce dillerinde, tüm metinler eşit derecede geçerli olmak üzere imzalanmıştır.

İşbu Anlaşmanın yorumunda veya uygulanmasında farklılık olması halinde, İngilizce metin üstün gelecektir.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
HÜKÜMETİ ADINA

Zafer Çağlayan
Ekonomi Bakanı

AZERBAJCAN CUMHURİYETİ
HÜKÜMETİ ADINA

Şahin Mustafayev
Ekonomik Kalkınma Bakanı